

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ – МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ДО РУКОПАШНОГО БОЮ НА ОСНОВІ БОЙОВОГО КІКБОКСІНГУ

УДК 378.03.007.2 (043.3)

О. Л. Іванов

Державна програма реформування і розвитку Збройних сил України на період до 2015 року визначила одним з основних аспектів розвиток військового професіоналізму, забезпечення відповідного рівня підготовки всіх категорій військовослужбовців. Відповідно до концептуальних положень Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті та загальновизнаних світових стандартів, Державною програмою передбачено значні зміни у кадровій політиці, упровадження якісно нової системи супроводу служби офіцерів на всіх її етапах. Важливим елементом цієї системи є рейтинговий відбір кандидатів на вищі посади і запровадження нового механізму атестування військовослужбовців на підставі оцінки якісних критеріїв їхньої діяльності та виявів службово-необхідних якостей, серед яких значне місце займає фізична підготовка. Це спрямовано, насамперед, на підвищення ефективності формування професійності нової генерації офіцерських кадрів усіх видів і родів військ Збройних сил України (ЗСУ). Військовослужбовець, незалежно від категорії, повинен насамперед бути бійцем із відповідним рівнем рукопашної підготовки, що надає змогу не лише виконати бойове завдання, але й захистити себе або тих, хто покличе на допомогу у мирний час. Носиш військову форму – маєш бути бійцем, це справа честі.

Значущість удосконалення процесу формування професійних якостей майбутніх офіцерів ЗСУ під час військового реформування посилюється з виникненням і розвитком в останні роки нових прогресивних освітніх технологій, пристосування яких до військового навчання та виховання потребує окремих досліджень [2].

Мета статті: дати визначення бойового кікбоксінгу, розкрити педагогічні умови й описати модель формування готовності студентів – майбутніх офіцерів до рукопашного бою на основі бойового кікбоксінгу з конкретизацією діяльності як викладача, так і студента – майбутнього офіцера на всіх етапах функціонування моделі.

За основу рукопашної підготовки студентів-майбутніх офіцерів пропонується бойовий кікбоксінг (БК) на базі спортивного як найефективнішого виду ударних єдиноборств у світі. Поняття “бойовий кікбоксінг” доцільно розглядати як синтез:

- ударної техніки (ногами, руками, колінами, ліктями, головою);
- борцівської техніки (підсічки, кидки, больові прийоми, звільнення від захватів, обеззброєння, конвоювання);
- техніки бою зі зброєю (ножем, саперною лопаткою, автоматом, пістолетом);
- техніки захисту (ногами, руками, тулубом, пересуванням, комбінований захист);
- тактики двобою та групового бою – один проти групи противників (атаки і контратаки), який ставить за мету повне або часткове знешкодження ворога залежно від поставленого бойового завдання [3].

Фактично зброя – це продовження удару рукою (аксіома єдиноборств). Вона рухається по тим самим траєкторіям, що і рука при ударі, а також за однаковими правилами тактики. Але не завжди зброя може опинитися під рукою або спрацювати. Військовослужбовець сам повинен бути досконалою зброєю та діяти завжди максимально ефективно. Тому за основу рукопашної підготовки треба брати підготовку без зброї. Вправи на витривалість, швидкість, силу, гнучкість, спритність, рівновагу, долання смуги перешкод, кульову стрільбу, плавання, лижну підготовку повинні стати допоміжними перед безпосереднім контактом із ворогом. Відносна простота техніки і тактики БК надає можливість у стислі терміни (2 місяці: 3 заняття на тиждень по 2 години) досягти необхідного рівня початкової підготовки

військовослужбовців. Структурну схему бойового кікбоксінгу та його зв'язок з фізичною підготовкою подано на рис. 1.

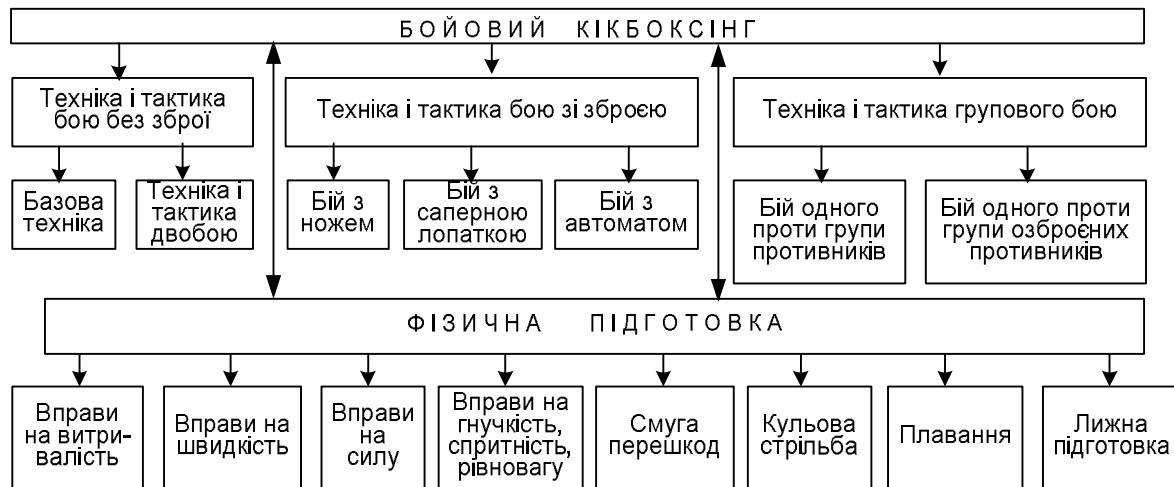


Рис. 1. Структура бойового кікбоксінгу та його зв'язок з фізичною підготовкою

Під час навчання рукопашному бою (РБ) на основі БК у системі фізичної підготовки перед студентами – майбутніми офіцерами постає нагальна потреба не лише опанувати техніку прийомів, але й розвинути широкий комплекс спеціальних рухових якостей і тактичних здібностей. Це значно ускладнює процес навчання та вимагає застосування певної методики проведення занять у системі фізичної підготовки майбутніх офіцерів. Саме тому особистісно-орієнтована педагогічна парадигма ґрунтується на певних ознаках якісної динаміки змін у процесі формування особистості майбутнього офіцера, а саме:

- зміні в знаннях і мотиваціях;
- професійно-кваліфікаційному вдосконаленні;
- чіткому усвідомленні власної парадигми;
- поліпшенні якості функціонування власної парадигми при зміні цільових орієнтирів у навчально-виховному процесі;
- зміні функціонування парадигми в освітньому середовищі (розвиток форм співпраці студента – майбутнього офіцера та викладача) [4].

При цьому особливого значення набуває необхідність подолання майбутніми офіцерами пізнавально-психологічних стереотипів, які мають місце в процесі підготовки з РБ на основі БК. Як свідчить багаторічний досвід нашої

викладацької і тренерської роботи, такі стереотипи зникають після успішного засвоєння студентами – майбутніми офіцерами базової техніки бойового кікбоксінгу та техніки двобою та наочно виявляються при вивченні ними тактики двобою і, особливо, тактики групового бою. Не менш важливим компонентом особистісно-орієнтованого фізкультурно-освітнього процесу є вибір оптимальних засобів та методів [5].

На зміну жорсткій уніфікації навчальних програм, шаблонним формам і методам педагогічної діяльності все частіше приходять варіативність та диференціація навчально-виховного процесу, гуманістична орієнтація на індивідуальні пізнавальні запити, можливості, інтереси і здібності кожного студента – майбутнього офіцера. Як відзначає В. К. Бальсевич [1], консервативні ознаки морфофункціональних характеристик моторики детермінують адекватний вибір різних напрямків фізкультурно-спортивної діяльності та багато в чому визначають особистісно-орієнтований характер предметно-змістовних основ програм фізичного вдосконалення об'єкта управління.

Формування готовності підготовки студентів – майбутніх офіцерів до РБ на основі БК можливо за певних педагогічних умов, а саме:

– забезпечення суб'єкт-суб'єктної взаємодії викладача фізичної підготовки і студента – майбутнього офіцера на основі розробленої нами методики;

– створення системи оцінювання та моніторингу рівня теоретичних знань і практичних навичок студентів – майбутніх офіцерів щодо РБ на основі БК;

– створення та забезпечення функціонування єдиного інформаційно-освітнього середовища вищого навчального закладу на основі комп'ютерних технологій із використанням інтерактивного комплексного тренажера РБ.

Ці педагогічні умови лягли в основу педагогічної моделі формування готовності підготовки студентів – майбутніх офіцерів до РБ на основі БК, поданої на рис. 2.

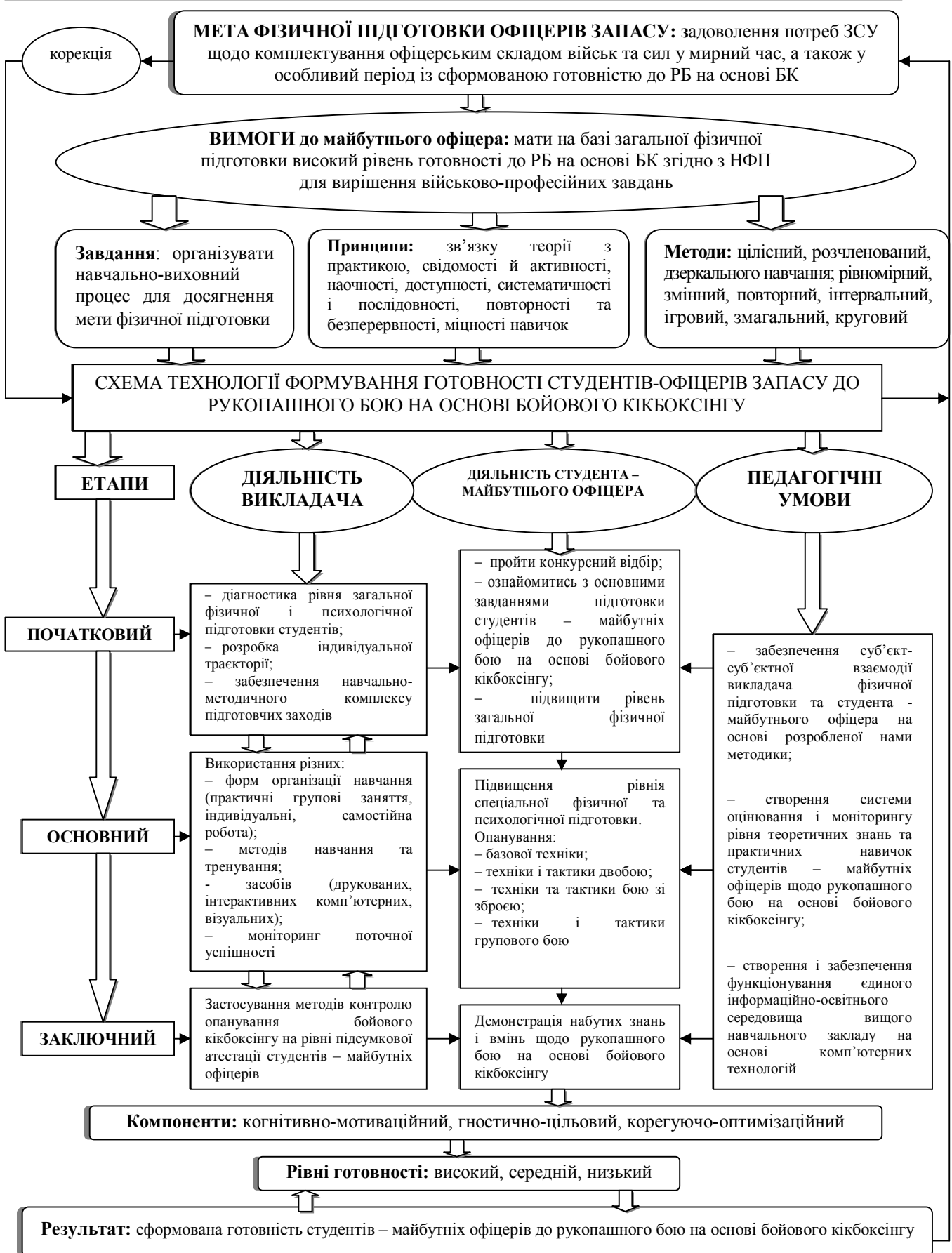


Рис. 2. Модель формування готовності студентів – майбутніх офіцерів до рукопашного бою на основі бойового кікбоксінгу

Основними складовими педагогічної моделі є: мета, вимоги, етапи реалізації педагогічної технології, відповідно до яких розкривається діяльність викладача; діяльність студента – майбутнього офіцера, що здійснюється за певних педагогічних умов; компоненти (когнітивно-мотиваційний, гностично-цільовий і корегуючо-оптимізаційний); рівні готовності (високий, середній та низький) і результат – сформована готовність студентів – майбутніх офіцерів до РБ на основі БК, який у процесі моніторингу порівнюється з метою для здійснення відповідної корекції.

Запропонована нами модель передбачає три основні етапи реалізації педагогічної технології, а саме:

початковий – передбачає аналіз вихідних даних для організації навчально-виховного процесу;

основний – синтез основних функціональних складових діяльності викладачів та студентів – майбутніх офіцерів;

заклучний – оцінювання результатів діяльності викладачів і студентів – майбутніх офіцерів.

Ця модель опирається на педагогічні умови, що враховують діяльність як викладача, так і студента – майбутнього офіцера. Діяльність викладача буде результативною, якщо враховувати її поліфункціональну структуру, яка корегується на кожному етапі. Розроблена модель технології формування готовності ґрунтується на таких принципах підготовки військових спеціалістів, як: професійна спрямованість, варіативність, послідовність та наступність, інтегрованість, мотивація, діалогізація навчання, які реалізовувалися в розробленій нами методиці в навчально-виховному процесі.

Ми дійшли висновку, що послідовність виконання поданих етапів надає змогу в процесі реалізації основних компонентів навчання (когнітивно-мотиваційний, гностично-цільовий, корегуючо-оптимізаційний) розкрити роль і завдання кожної складової на різних стадіях підготовки та спрогнозувати загальний кінцевий результат. Кожний компонент поданої моделі характеризують критерії й їх показники.

Критеріями когнітивно-мотиваційного компонента є зацікавленість в опануванні знань та їх застосуванні, критичне мислення (аналіз, синтез, оцінювання), інтерес до майбутньої професії, усвідомлення потреби у навчанні БК. Критеріями гностично-цільового компонента є: соціально-психологічні установки, соціально-демографічні характеристики, рівень знань. У навчально-виховному процесі показниками цього критерію є усвідомленість потреби в знаннях, саморозвитку здібностей, адаптація до умов вищого навчального закладу. Критеріями якості готовності студентів – майбутніх офіцерів до військової професії є: якість засвоєння матеріалу, сформованість знань, розвиток мислення, які співвідносяться з такими показниками, як: повнота, конкретність, глибина, системність, гнучкість, оперативність знань з дисциплін. Розроблено систему оцінювання і моніторингу рівня теоретичних знань та практичних навичок студентів – майбутніх офіцерів щодо РБ на основі БК.

Успішна реалізація педагогічних умов містить (2 місяця) опанування:

- базової техніки;
- техніки і тактики двобою;
- техніки та тактики бою зі зброєю;
- техніки і тактики групового бою;
- спеціальної фізичної підготовки;
- психологічної підготовки;
- методики навчання та тренування.

Отже, можна зробити висновок, що підвищенню ефективності сучасної фізичної підготовки військовослужбовців сприятиме вдосконалення системи фізичної підготовки військовослужбовців шляхом впровадження бойового кікбоксінгу як базової дисципліни на основі розробленої моделі формування готовності до рукопашного бою студентів – майбутніх офіцерів.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми фізичної підготовки військовослужбовців. Подальшого дослідження потребує розроблення індивідуалізованих оптимальних програм з фізичної підготовки

військовослужбовців з урахуванням віку, статі, приналежності до певних силових структур.

Список використаної літератури

1. Бальсевич, В. К. Физическая культура человека: состояние, проблемы и стратегия развития на перспективу (актовая речь) / В. К. Бальсевич. – М. : ГЦОЛИФК, 1992. – 25 с.

2. Біла книга 2008. Оборонна політика України / за ред. Центру Разумкова. – К. : Міністерство оборони України, 2008. – 120 с.

3. Иванов, О. Л. Кікбоксінг : навчальний посібник / О. Л. Иванов. – 4-е вид., доп. і перероб. – К. : Корбуш, 2007. – 320 с.

4. Иванов, А. Л. Искусство кикбоксинга : учебное пособие / А. Л. Иванов. – 3-е изд., доп. и перераб. – К. : Техника, 2000. – 296 с.

5. Орел, П. А. Психологическая и психофизиологическая подготовка кикбоксера / П. А. Орел. – К. : Вако, 2008. – 354 с.

Рецензент: кандидат педагогічних наук, доцент Тименко В. М.